

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 18. у Сомбору 30. Септембра 1868. Год. X.

Изображаванѣ унутрашнѣг гледаня.

Вештбанѣм у гледаню спољашнѣм прави се пут к сматраню унутрашнѣга стања душе наше или сматраню себе самога.

Оваково сматранѣ промена, кое у нама биваю, добия се оном моћи духа нашег, коя се назива чуло унутрашнѣ или свест о своим собственим мислима, осећаньима и жељима.

Још су древни язически мудраци световали люде да се труде сами себе познати. „Познај самога себе“ написано беше на дверима храма делфійскога Аполона. Христијанство од првога постанка свога свагда е највећу правну важност при васпитаваню поединих люди полагао на испитиванѣ себе и своє савести, на познаванѣ себе самога, и томе се има захвалити, што е код правога христијанина правственост у добром стању.

Ко зарана непочне свою децу брижљиво вештбати у сматраню самих себе, тај учини да се унутрашнѣ чуло код деце тако затупи, да после кад одрасту, врло тешко ил никако не могу своє унутрашнѣ станѣ чистим мисленим оком сматрати, нити ће икад разговетну свест имати о стању свога духа. Зато треба зарана вештбати дечие унутрашнѣ гледанѣ, на коме се оснива сав висши идеални живот човечии.

Народна школа особито е на то позвана, да децу у испитиваню и познаваню унутрашнѣг стања душевног брижљиво вештба, и да тим пробуди у њима свест о себи, да отвара мислене очи њихове на сматранѣ и оценѣванѣ промена, кое се у унутрашности душе сбиваю. Посао овај у толико више припада у наше време народной школи, у колико се све већма на жалост опажа, да се домаће васпитаванѣ редко стара децу са изворима њихових жеља, мисли, склоности, осећаня и дела упознати. И тако кад би јошт и народна школа

овај посао пренебрегла, лако би се могло догодити, да дете у крајњем непознавању себе самога одрасте и целога века свог остане само себи замршеном загонетком, држећи своју ярост и напраситост за племениту ревност, своје среброљубљ и тврдованљ за паметну штедњу, своју надмену охолост и високоумљ за умерено честољубљ, себичност за љубав себи самоме, и т. д.

Доиста се с разлогом рећи може да многи људи целога живота свога чине себи и другима многа и премнога зла само зато, што не познају себе и своју унутрашњост, што им се чини да су добри и честити и онда кад су најгори.

Без развиеног унутрашњг гледаня, нити е могуће до праве љубави к ближњму, нити до смирености, кротости, трпелјивости и владаня над собом и над своим страстима доћи.

По свему дакле овоме, што овде наведосмо, необходимо е нужно, да школа народна оваково гледанљ код нјжне дечице буди, развија и вешта, а то бива :

1. Згодним примерима, кои се изводе из живота и из искуства дечинга, те се деца пажљивима чине на оно, што су у известним приликама мислила, осећала, и желила, и дае им се прилика да размишљаю: ели то добро било или не; и како би ваљало да мисле, осећаю и желе ако хоће да им е савест мирна и спокойна и да од нљ зазирати не мораю. Особито ваљаво наводити децу да се сећаю, како им е било пре него што су учинили какво добро или зло дело; при самом делу и после учинљног дела. Ко се с децом дуже времена бавио и њихово душевно станљ познао, тај е кадар њима душевна њихова осећаня тако живо описати, да им се чини као да им то из унутрашњости душе чита. Оваково поступањ треба предузимати не сваки дан, него само у свечаним и важним тренутцима, особито оне неделљ, кад се деца за св. исповест приправљаю. Служитељи олтара христовог имаю и ту најплеменитију дужност приликом дечије исповеди, која е већ од шесте године за децу прописана, децу на испитиванљ своје савести отачаски руководити.

2. Приповедкама. Ове могу бити или из библије и црквене повестнице узете или из народне и обште историе згодно одабране или напоследку и измишљене. Библичне приповедке и еванђелске приче своим простим, јасним и живим начином представљају есу за изображаванљ унутрашњга чула најболљ и најзгодније. Особито ако се сваки пут после приповеданя деца испитую: Ко

ни се у приповедки најболѣ допада? Са чега им се допада? и били и они желили такви бити? — Измишљене приповедке морају бити просте, за децу згодне и тако вешто удешене, да се чисто чини, као да су истините.

Наш буквар и читанке више овакових приповедака у себи имају, на којима вешт учитељ може лако деци показати, шта је смиреност, постојанство, учтивост, поштовањ старих, благодарност, слога, мирољубивост, вредноћа, штедња, и т. д.

У обште сав посао и труд учитељѣв, којим он децу у народној школи вери и нравствености привођи има, ако је с вољом и вешто употребљен, служи за развијањ унутрашњег гледана.

Јели дужан учитељ са гледишта васпитавања пазити на децу ван школе, и докле допире пазење то?

С тога, што је учитељ дужан, тако исто васпитати децу, као што је дужан учити, сасвим је наравно, да је са гледишта васпитавања дужан учитељ да пазе на децу не само у школи, и не само у време школско, већ и ван школе и у свако доба, ако ће му тежња тамо ићи, да отгоји цркви и роду чланове добре, поштене и полезне. Та училиште само упућује, само претом показује, шта треба дете у животу свом да дела шта ли нетреба; па зато, само ће се тако постигнути моћи циљ та, ако учитељ буде разпространио пазњу своју на децу и ван школе, тим пре, што жалостно искуство пред очима имамо, да се родитељи, којих се без сумње поглавито тиче дужност васпитавања, врло мало и нимало не брину о томе, како им се владају деца њијова.

Благо ономе учитељу, у којег школу иду деца, која се и на дому, код родитеља својих ваљано васпитавају. Али колико има срећних учитеља таквих? код једних родитеља допуштају домаћи послови, да испуњавају ту свету дужност своју, други, на жалост, немају воље на то; а многи неуму да одговоре дужности тој; зато треба школа да накнади оскудице те. А светој дужности тој одговориће учитељ са успехом само онда, ако буде и ван школе на децу пазео, јер деца и тако далеко више времена проведу ван школе но у школи.

Са болним срцем можемо видети, како се школска деца чим оставе школу, па испред очију родитеља своих тако владају, као да у школи никад ништа нису чула о пристојности и учтивости; као да се само међу зидовима школским добро владати треба! По сокаци се туку, инате, свађају, чупају, без знања родитеља скитају се изван села, у шуму, у винограде, где иљаду прилика имају за неваљалство, шта више и у биртови и близу њих, по цело послеподне прислушкују гадне и срамотне речи, и многа неваљалства која тамо виде попримају, те им се у срцима укорееју. Отуда долази после, да је школа мало успеха кадра да покаже на пољу доброга владања. Овде треба да споменимо, како небрежљивост многих родитеља дотле иде, да и мању недораслу децу, нечувају от тумарања и лармања по ноћи; непазећи на то како је то шкодљиво и по тело и по душу деце њијове.

Све се то тајити неда, па тога ради рекли би, да у смотрењу васпитавања поставити ваља правило; да никад децу без надзора оставити не треба; јер је срце дечије башта, која ако се обдељавала небуде, као што треба, неће користи донети никакве. Као што у башти ниче и расте свакојако безполезно и шкодљиво биље, па ју за ото надгледати и плевити ваља сваки дан; тако и у срцу детињем поникне и поприма се много и много зло, које дан и ноћ искорењавати треба. Детиње срце, без подобнога надзора упарложи ће се, способно ће бити само за безнравственост. У противноме случају, ако се срце детета изобрази, биће обиталиште добрих прави, родиће у њему најлепше цвеће добродетељи, као у башти, у којој вредан баштован брижљиво ради безуморно.

Облагорођавати треба дакле срце деце. Уливајмо у њега љубав к добродетељима, и изкореевајмо из њега семе огрезлих зала; омилимо им покорност, послушност, точност, чистоту, уредност и вредноћу, како ће им живот изобилан бити с њима. Тоба правца држећи се, и брижљиво пазећи на њих свугде, доћи ћемо за цело до цељи.

Треба, дакако, пазити на децу и ван школе, и учитељу као верозаконском васпитатељу спада у део дужност та; јер само је он кадар исправити и накнадити у томе обзиру небрежљивост и љењост родитеља а погдеоких места и старешина светских

Али сад се рађа питање: како ће да надзирава учитељ ван школе, и докле се распростире та дужност његова.

Учитељ, којем ће на срцу лежати дужност та, неће одре-
лити себи дан и час надзиравања; свакидањи живот послужиће
му са којом добром приликом на то; кад нпр. узима где по-
сла каква изван села да обиђе миљак свој, да се прође здра-
вља ради, нека удеси, пут како ће наићи на место, где се деца
играју и проводе, нека их изненади са дошлицом својом; и
затекавши их у скупу, нека оне скровеније упита; како и
чим проводе праздно време? Ако би приметио нереда и из-
тупљења, нека заведе ред, и ако би који потужио се на ко-
јега раскалашног и кавгацију, нека га опомене на мир и сла-
гање; и нека надгледа даље децу, кад их из школе кући пушта,
кад у школу долазе, и кад се прикупљају за цркву; све то
пружа прилику учитељу, како ће дужности надзора отговорити,
Може се догодити и то, да ће ученици опазивши из далека
учитеља разбегнути се и посакривати, па кад дође до места
наћиће га праздног. Такав случај нек непусти никад кроз прсте,
већ првом приликом кад у школу дође, нек упита што су се
разбегли разјасњавајући им, како добри ученици немају никаквога
узрока бојати се а неваљали ће пре или после поступити пра-
ведну каштигу. Тако брижљиво и на маленкости простируће се
надзиравање врло је удесно за трудну дужност ту. Додајмо
још да у круг надзиравања засеца и то, ако учитељ праздне
часове, које је одмору свом наменуо, проведе у друговану с
децом; ако изкупи неколико њих око себе, прође се с њима
заједно, упустите у разговор и узпитао их буде, како се кои
от ђака влада, казивајући им како треба ученик да се влада,
фалећи оне кои се добро владају, и обећавајући им да ће само
такви с њим проhodати се ићи.

Ако се тако владао буде учитељ, неће га стати великога
или никаквога труда, и лаким начином и најпријатнијим средством
најспасоносније делаће. А да надзиравање то и успеха узима
навешћемо у неколико тачака, чега ће се учитељ имати још
држати, а те су 1. Нека говори деци о васпитању, 2. нек
помиње их, 3. каштигује и 4. нека сам за пример служи.

1. У смотрењу васпитавања с речма пре свега нека мете
на срце деци, да је пред лицем Божијим најмилија послушност.
Без послушности не да се васпитање ни мислити! Послушност
је најдрагоценије камење, које најлепше дичи и кити ученика
и са којег је он љубави и поштовања вредан. Нека каже, да
ће се само онај добро владати знати, који је покоран и по-
слушан, и да сам Бог и сви људи далеко већ ма љубе оно дете

које се добро влада, него оно, које се невлада добро, а макако добро да се учи; да Бог свакога и свугде види, ма где он био и ма шта радио; да родитеље своје одма после Бога, као највеће благодетеље, поштују и љубе и из љубави покоравају им се; да старешине и све старије уважавају, и то уважавање заим делом обелодањују; — једном речију, да се свагда у свачему, и на свакоме месту особито пак у цркви, у дому Божијем, па и на самоме оном месту, где се са друговима својима играју, владају учтиво и пристojно, да никоганичим невређају, и никоме на свету квара, вреда и штете не наносе. Настављење такво треба да буде срдечнотопло, како ће се дете уверити, да је доиста тако све оно, што му се говори и да је нуждно и полезно. Ако учитељ нема достојанственога ауторитета и отчинскога поштовања код својих ученика, неће, не може имати онда настављење то успеха. Тај није за учитеља, ког се деца као лава боје. Где је отчинског уважања пак, свака ће реч дубокога корена ватати у нејацким срдцима нити ће бити нужде лаћати се другога јачега средства, са којим се и онако тешко успева. Уважења стећиће себи учитељ сваки ако му буде поступање било праведно, озбиљно, али свагда срдечно и ако буде свагда пред очима имао, да жели благополучије деце поспешити. Настављење то треба такви вид да има, како ће деца увидети да је по њих најбоље да се владају и чине све онако као што им се казује да чине. То ће осигурати учитељу љубав и поверење код деце, и издејствоваће, да ће само једна реч његова довољна бити да сачувани буду ученици од сваке неприлике, и они ће се трудити онда да покажу да су вредни да их високоуважени и љубљени учитељ њиов радо има и да се ученицима његовима зову.

2. Иза настављања нека иде опомена ако учитељ примети да се закони школски ван школе преступају. Чим чује учитељ за таква преступења нека запита ученике у школи: није ли се догодио какав неред? јесули сви набљудавали точно законе школске? немали тужбе какве противу којег ученика? па нека разјасни жалостне последице свакога преступења, као што су: несташлук, викање и дерање по сокаци, псовање, ружење, издавање имена, тумарање по забрањени мести. После разјасњења нека узме на среду оне, који су згрешили, нека их озбиљски опомене с изјасњењем, да ће их морати казнити, само ако још једанпут чује, да су закон преступили. За нуждно држимо споменути, да је од преке

потребе, da свако преступљење од стране ученика учињено учитељу што точније достављано бива: на који конац нека узме учитељ поред особнога свога надзиравања у помоћ које боље и скровеније дете, нека му да упутство, али између четири ока, у томе обзиру, како ће имати преко њега дознавати свако преступљење учињено онде, где учитељско око његово не допире, и то тако, као да је он сам тамо био и видео и нека га озбиљно опомене, да не употреби на зло уручено поверење. Извести ли се затим учитељ и увери ли се о истиности учињенога изступљења, одма нека се лати дужности опомене, и то без икаквога призрења. Ако сам очима примети какво изступљење, сместа нека пође тамо па ма и сами родитељи били онде. Таква отворена али из доброга срдца извирућа скоро опомена, имаће више пути најлековитијега успеха, и онде, где родитељи деци својој сваку кривицу кроз прсте гледе.

3. Непослушали се учитељева реч, и остане ли без успеха, онда нек учитељ казни. Учитељ не само да сме, већ и треба да казни ученика, али мудро; јер он не само да допуњава дужност родитеља, но заступа место њијово, и има да исправља све, што деца од самих родитеља криво приме и науче. Али каштига, ако ће и строга, свагда преступљењу сходна и праведна бити има. Нека се ниједне сенке наклоњености једном и другом ученику непримети ту. Нека се изврши свагда само међу четири зида школска а у присуству ученика. Пре каштиговања нека учитељ разјасни учињено зло дело, како ће и сам кривац увидети, да је зло урадио, да је казни заслужио, да га неказни ни учитељ ни закон, већ само његово зло дело, које је учинио. После казнења нека се постара да пробуди у кривцу покајање, па да му овај обећа, да ће се поправити. При већим преступљењима саветно је одмајавити местноме школскоме управитељу, кои ће заиста готов бити с места све учинити, да се иста у зачетку истребе, и у томе учитељу на руку ићи. Из тога се по себи разуме, да треба учитељ и при казнењу и у свакој важнијој прилици да не пропусти школског управитеља у месту за савет умолити, послушати га и сљедовати му. Таквим узајамним старањем доћи ће се доиста до пожељенога плода.

4. Нека учитељ освети својим собственим примером све оно, што жели да получи од деце, бриги његовој поверене; нека самим делом својим васпитава децу тако, да своим доб-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBEL.BS

рин владањем и поступком на углед им служи у свачему. Ако настављање с речма уђе у срце деце, добар пример учитељев живота ће му дати, јер је дело сведок речи. И кад кажемо, да учитељ своју децу добро васпитава, моћиће у томе успети само онда, ако је сам изобилан на онима добродетељима које приличе отцу хришћанске породице; особито пак: благост, питомост, умиљатост, понизност, сталан карактер, лепе те добродетељи треба да сјају на учитељу, а права истинита побожност узвисиће их, — датће им сјајност светиње.

При концу ево јошт једног савета:

Ако је учитељ све чинио што је овде наведено, нека се не задовољи, већ даном приликом нека се обрати на родитеље најпре на добродушне, који реда на дому свом имају, нека им се потужи, на укореењено неваљало, срамно и гадно поовање, на које су се деца без стида, без срама и зазора навикла, нека покуша дознати како они сами мисле о гнусноме пороку том, нек докучи, држели они сами, да је то зао обичај; да види, да нису деца от њих самих можда попримала, и научила га; нека изиште за тим најпре савета њијовог, како мисле, да би се то зло предупредити и искоренити могло, а савета тог нека иште поглавито онда, кад му живље на ноге устати ваља, и оштрија каштига од потребе буде била, па тако и сами родитељи приморани буду изрећи праведну пресуду преко криве деце своје. Онима родитељима, кои се слабо брину за васпитавање деце своје, и који не мисле о томе никад, нека изнесе пред очи, како је владање деце њијове неваљало, па заслужује каштиге; нека им каже да би требало они сами да каштигују неваљалу децу своју, и да греше противу Бога и човечства што то нечине, особито кад чују да им деца ружно псују; да је за то принуђен он сам на то немилу дело а мора да чини, да неби повремену неваљала деца и на саме родитеље своје устала. На тај ће начин учитељ целисходно посредовати око тога, да родитељи сами увиде погрешке деце своје и да они сами подпомажу видати сваколика зла и искореењавати; па ће с већом охотом децу своју у школу пришиљати, дужност учитељевоу ван школе олакшати и многе неприлике опростити га.

Ако ли сво настављање опомињање, каштиговање и примерно понашање учитељево не уроди у наведеноме смислу плодом, нека неклоне духом учитељ. Нека учини све што је чинити дужан, лепо је кад и више дужности учини што. А

нека га пита утеха, да свако зрно непада на добру здраву земљу, па за то плода недонесе, али по гдекоје семе ипак падне и на здраву земљу, па ма и поздније донесе плода. Учитељ неможе друго ништа ни чинити, кром садити, каламити залевати и неговати а плод је у Божијој руци. Брижљивога и савестнога учитеља јошт овде на земљи награђује за неуморне труде његове сладко уверење, да је толико учинио, колико је знао и могао, а јошт ће га већма наградити, у пуној мери награди ће га онај највећи пријатељ, најрођенији отац деце, који је рекао: „Оставите децу нека долазе мени, јер је царство небесно, царство невиних.“

На питање: докле се простире надзор учитељев? рекли би да је учитељ целисходним васпитавањем кадар спасти ученике од многе телесне и душевне опасности и онда, кад су они изучили школу, изписали се из числа ученика, и међу младићима место узели, јер деца још неразвијена оставе школу па брзо позабораве и науку, коју су у школи научила, и васпитање, па поведу се стазом којом иду покварени безстидни и безсрамни младићи, а на жалост, родитељи, који имају сад сами без помоћи учитељеве да се старају за своју децу, не само неказнећи их никад за преступења, већ им оставе све на вољу и сами извињавају им прдстумења, бране их, и скачу у очи ономе, кои би неваљалу децу њијову исправити, посаветовати, и накарати хтео. Има и таквих родитеља, кои не само неће да се старају да дете не позаборави оно, што је научило, већ говоре наопако против школе и учитеља, те тако и оно мало наклоности к читању и повторавању, угаси се у њима сасвим! Зато је нужно, да буде кога, који ће их заступати у васпитавању, а тај треба да буде учитељ.

Али неуместно би радио учитељ у отправаљању дужности надзиравања, кад би карао одраслије младиће због преступења њијовог, то би побудило у њих упорност, и догодило би се, да би кои јогуница скочио на негдашњег учитеља свог и увредио га; отчински их ословити треба, опоменути с благодостићу на оно, што су негда у школи учили и слушали у смотрењу владања на сокаку и на свакоме Божијем месту; па ма како да је распуштен младић, отчинска реч повратиће му у намет све, што је од доброга учитеља свог слушао; — Особито ће дјејствовати ако се на себе позове, како се он негда мучио њима и трудио баш око тога, да буду ваљани, добри, покорни, послушни, а — не раскалашни, безобразни, и упорни

www.УНИВЕРЗИТЕТСКАВИБЛИОТЕКА

www.УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 младићи, — па по времену и поштени људи. Такав корак учитељев утицао би спасоносно, па би увидели сви да учитељ доста право има, да треба да кара младиће, који се невладају као што ваља.

Ако би се појавило какво зло. — а има га на све стране — код младића у месту ком, пека учитељ потражи прилике, како ће открити родитељима њиховим, и казати им, да беззакоње, непокорност и безобразлук деце њијове, и њијове образе гаври, повизује и срамоту меће на лепо име њијово и целе општине, и нека им опише жалостна сљедства што од туда произлазе. Нуждно је и то да се учитељ приправи, са којим ваљаним примером, удесним за околности те. У обште узето такви примери отвећ су нуждни за учитеља, како ће се знати наћи и одговорити умети, кад се у разговоре упусти с родитељима. И у другима струкама наука, треба да се труди да напредује учитељ, јер што више знања има он, тим ће већма уважен бити. Само нека и најбогатија знања своја свагда са побожношћу спојава, јер без побожности једва да се мислити може васпитатељ, а много мање такав васпитатељ, који има да отгоји цркви и роду богобојазливе, ваљане и поштене чланове.

Из свега овог види се, да учитељ много доприноси у успешствовању нравствености, ако звање надзора распростраио буде осим оне, родитељскоме старању његовом непосредно поверење деце, и на узраслије младиће и то све донде, док у кругу друштва човечанског самостално место и они незаузму.

У Срб. Итебеју

Паја Јанковић свештеник.

Катихетичка вјештбања

србскије ученика на малој гимназији
 у (горњем) Карловцу 1868. године.
 (Продуженј)

Послови Ћуре Бањанина

II. Еванђелије од св. Луке зачало 79.

Прича о блудном сину опомиње на покајање. Онда смо свршили своје покајање, кад познајемо своје грехе, од тије одмах престанемо, и — учињену штету брату своме накнадимо. Овај блудни син долази своме отцу и каје се свесрдно. Отац

му опрашта. Но брат старији срди се на толику милост очеву. Али добричина отац увјерава и овога а не кара га због роптања. „Неможе змија свога меса јести.“ Родитељима су сва њихова дјеца једнако мила и драга. Такови смо ми сви пред Богом. Великом милости својом Бог доводи све људе на покајање.

Државни закони прописују казне различне, и то тако власти извршују. Тако је добро. Законом је чојек ограничен, и ту је наше људско достојанство; то се зове слобода! Бог је чојеку дао закон, да чојек сам собом влада. Али се у овој прилици види, да је тај „старији“ брат само за себе хтјео да знаде. Он се позива на своје заслуге, те ће да отца ограничи у његовој милости. Таква је повјестница жидовска.

Гнусна гордост имаде различне своје изворе: тако се једни величају са својом љепотом, други своим богатством; опет неки своим рођењем. Гордост је заразила несамо поједине људе и породице већ и цјеле народе. Њемац рече: „mit dem Wagen fängt der Mensch an“. Њемци уображавају себи велико послање, и да само они носе просвјету, — Мађари преко веле: „тот (слављанин) није човек“. Тако бисмо могли ваздан редати код западније народа изрод од опаке гордости. —

Ми Србљи речемо; „Нит усара над мађара, нити брата над хрвата.“ Ово је по христовој науки и нашој вјери правилно. Па ипак римске цркве катихисис одриче нама спасење, јер не вјерујемо у — папу. —

Отац у овој причи јест: Бог. Старији брат јесу жидови а млађи брат остали народи, видимо да одјело и прстен има своје лијепо значење. Само онда гријешимо ако одијело туђе примамо, и расипамо своје имање на украс и накит. По варошима Србљи се одјенуше у туђинску чоју и крој, те се тако предадоше и на туђе обичаје и језик. — Још се чува Србски значај у нашим селима, али је народ осиромашно, те је почео и он куповати неке комаде, и шара се са туђим ридама и „крамарцом“. Њега кваре наше „господске“ куће, јер туда угучена је Србска доброта са туђинштином у сваком погледу! . . . Дај Боже! да се сви блудни синови окрену к Богу Отцу, па да им он даде одијело и прстен своје милости, те да са значајом србским повратимо се у кућу отчину — на веселе св. Неманића!

Послови Младена Живоиновића из 4. разреда:

I. Еванђеље од св. Марка зачало 47.

Важно је ово читање за нас. Исус није оснивао цркву

нашу на господству и превласти, Не треба да смо ташти и честољубиви као Јаков и Јован, кои се јагмише за прва мјеста Прво мјесто, треба заслужити! Опет неваља на ријечи никоме прешати, и мрзити кога за његове неумјестне жеље, као остала десеторица ученика на ону двојцу.

Исус није рекао да његови „наследници“ благосиљају пушке које пале по десет пута у часку — већ је рекао својима ученицима, да пазе мир и слогу, и да сами буду об-раз вјернима. А нуто, учитеља и пастира, шта ли га они раде од свога стада! . . . Исус је основао цркву нашу на подпуној једнакости и јединству. Ту има право сваки себе познавати и тако ће црква пропјевати кад будемо ми сами ваљани.

II. Еванђеље од св. Луке на млади божић:

Рана младост Исусова пуна је поуке за нас. Само га ту у цркви видимо. Више незнамо ништа из тога доба његова, него да је растао тјелом и крепио се духом, и својима се родитељима покораво.

Такови родитељи и такова дјеца сачињавају сретан народ. У цркву ваља и ми да идемо ваљано. Србљи по варошицама тешко су удалили се од те дужности лепе. Некада сви србљи појаше у својој цркви, а данас незна и немари он за то. Они најме чоeka који за певницом једноудно помаже пони. — Тако може се рећи: док је новаца — дотле и православља!

Св. Василије уносио је ред у цркву: Пре идоше испостници по шумама и живише на осами у молитви. То није више добро било. Св. Василије сабрао је те људе у скупове, и ту им давао посла. Скупови ти назову се манастирима. Они су крчили шуме и обделавали земљу, радили разне занате, и учили се свакој доброту. Тако постадоше многе дивљачи питеме, подигоше се уредна села и градови. Ту су науке миловане. Такова је задаћа и нашије манастира. Но ми кривимо Турке због нашега опадања у привреди и врлини; али има кривице и код нас сами! . . . Овај славни учитељ наш родио се около 329 год. у Кесарији Кападокиској, те нам је оставио славан примјер, са којим ваља да нову годину започимамо у славу Божију! (Продужиће се)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Станѣ фонда Школскога Листа

коим сомборска сръбска црквена община руке
на свршетку године 1867.

А, ПРИМАНЉ.

По гласу рачуна за годину 1866, саобштенога у Школском Листу прошле године бр. 11. износио е капитал Школскога Листа на почетку Јануара 1867. суму од	— — — — —	3348 фр. 49½ нов.
25. Новембра 1867. унешен е чрез уредниш. Шк. Л. у касу прилог из В. Кикинде (вди бр. 22. Шк. Л. год. 1867).	— — — — —	80 „ 10 „
Прилози из Мигровице, Брестовца, Руме, Ченея, Госпођинаца, Панчева, Шайкашког Сентивана и Сентадрес, о којима е јављено у бр. 6, 9, 11, 17, 20, 22 и 24. Шк. Л. од 1867, унешени у касу на концу исте године чрез уредништво Школ. Листа износио суму од	— — — — —	62 „ 50 „
У рачуну од 1865. год. у приманоу на броју 17. под 8. Дец. исте године на капитал 175 фр. интерес 5% погрешно е забилџен са 3 фр. 54 н., дочим би управо требало да стои 6 фр. 20 н. Поправљајући дакло ово место услѣд приметбе државнога књиговодства, додаде се у приманѣ	— — — — —	2 „ 66 „
Далѣ по исправљеном чрез државно књиговодство рачуну од год. 1864 и 1865 к интересу на грунтовну разтеретницу Барона Николића од 100 фр. сребра и на државне задужнице г. Павла Георгиевића од 200 фр. ср. додаде се	— — — — —	1 „ 48½ „
На капитал од 200 а. вр. 6% интерес за целу 1867. год. износи	— — — — —	12 „ — „
На разтеретницу Барона I. Николића од 100 фр. ср. од 1. Мая 1866 интерес није подигнут, с тога што на истой више купона нема	— — — — —	„ — „
На две државне задужнице г. П. Георгиевића адвоката из Зомбе, свака од 100 фр. ср. у укупној вредности 210 фр. а. вр. интерес за целу 1867. год. с придом 18%, но по одбитку доходарине 7%	— — — — —	41 „ 52 „
На капитал од 150 фр. из завештаниа Гд. Архимандрита Сенџурџског Михаловића, припадајући 6% интерес, по смислу заветног писма, предан е уз признаницу уредништву Школск. Листа и Пријатеља Младежи	— — — — —	„ — „
На капитал од 1344 фр. 24 н. интерес 6% од 20. Фебр. 1867. до 20. Фебр. 1868. износи	— — — — —	80 „ 65½ „
На капитал од 100 фр. ког е пређашнѣ уредништво	— — — — —	— — — — —

Пренос — 3599 фр. 41½ нов.

Школ. Листа под 2. Авг. 1867. год. у касу повратило, интерес 6% од 1. Окт. 1867 до 20. Фебр. 1868, дакле за 4½ месеце — — —	2 „ 33½ „
На 15 фр. а. вр. што е по гласу квите штампару А. Вагнеру 1. Марта по новом год. 1867. издато не може се интерес рачунати, почем е тога дана 18. Фебр. по нашем кал. био — — —	— „ — „
На 66 фр. а. вр. што е А. Вагнеру штампару ¼. Септ. 1867 по квитираном рачуну издато интерес 6% од 20. Фебруара до горепоменутога дана, дакле на 6½ мес. — — — — —	2 „ 14½ „
На 30 фр., што е по гласу конте Бели Вернеру књиговезцу издато 18. Септ. 1867, интерес 6% од 20. Фебруара до 20. Септ. 1867, дакле на 7 месеци, чини — — — — —	1 „ 5 „
На 106 фр. а. вр. што е А. Вагнеру штампару 24. Новемб. 1867. издато, интерес 6% од 20. Фебр. 1867 до 20. Нов. 1867, — дакле на 9 месеци, износи — — — — —	4 „ 81 „
На прилог В. Кикиндски, што е 25. Новембра у касу унешен интерес 6% од 20. Јануара 1868, (на 6 недеља после уноса почевши) до 20. Фебр. 1868, дакле на едан месец, чини — — — — —	— „ 40 „

Сума приманиа — 3610 фр. 15½ нов.

(У идућем броју следуе : Б. Издаванѣ.)

Д о п и с.

Из Јамине. Допустите да из овог места неколико речи школскоме Листу доставим.

Првога Августа о. г. држасмо благодарение Богу на свршеној школској години. Тога дана ујутру наш духовни помоћник г. Д. Ђврић служио е у цркви јутренѣ, водоосвећењѣ и благодарение, коме е приличан број народа заедно са местним заповедником ц. кр. надпоручником г. Михаилом Поповићем, и г. сатником у миру Николом Миљинковићем, присуствовао. После благодаренија наш стари г. парох Јован Ђврић изговори лецу проповед, у којој захвали учитељу на његовом труду а дечицу школску посаветуе да се и за време одмора добро владају имајући у срдцу страх Божиј и љубав према старцима, па им изяви како ће он баш по томе познати, есу ли они савет његов к срцу примили, ако буду за време одмора школског у недељне и свечане дане на каталог и у цркву радо и точно долазили. Затим се обрати врли проповедник сакупљеним родитељима дечијим па их отчински посаветуе да лецу своју у побожности и у свим врлинама васпитавају, да их на добар пут упућују, од зла и неваљалства чувају, у цркву их доводе и у свему добре им примѣре дају, а особито да настое, да се за време двомесечног одмора непоруши оно добро васпитањѣ, што се у школи

за 10 месеци зидало. Напоследку благослови добри свештеник родитељ и њихову дечицу желећи им од Бога срећу и здрављ.

После ове свечаности одосмо сви с децом у школу где г. местни заповедник опомене децу, да савету свог старог свештеника слѣдую, па ће од њи по времену добри хришћани, ваљани чланови свога народа и верни поданици премиљостивог цара нашег постати. —

Од неког времена са више страна изјављуе се жеља, да се заведе вечерњ школе. Код нас е већ од 33 године тај обичај уведен, да сва младеж мушка и женска, наобашка, сваки дан за време частнога поста на наук хришћански долазити мора. Стога нема у месту нашем ниједне душе хришћанске, која неби знала молитве и кажихисис, ког еоставио честити наш стари парох г. Јован Еврић. О слави црквеној, о врбици, о воскресениу и на литијама поју код нас лепо, складно и умиљато Србске девојке, тако да их е милина слушаата. А за све то имасе благодарити горепоменутом честигом свештенику, кои е прави духовни отац свое обштине и најболји приятель школе, учителя и учеће се младежи. —

Па зато я од свег срца желим: Дай, Боже, свакоме седу србском овако ревностног духовног пастира, па ће онда Србство у напред поћи у моралу и просвѣти хришћанској.

Славуј Живановић учитель.

Школске вести.

ЧЕСКА УЧИТЕЛСКА СКУПШТИНА, за коју е у бр. 13. овога Листа јављно да се имала у средини Августа о. г. у Златноме Прагу држати, ние се држала, с тога што ю е мѣстна полиција због неких формалности забранила, а кад е власт доцније допуштенѣ дада, већ е одређени рок прошао био, и тако се скупштина та за сада ние држати могла.

ЗБОРОВИ СЛОВЕНСКИХ УЧИТЕЛЯ. У Люблини држан е у почетку Септембра о. г. обшти збор словенских учителя из Крањске, Штаерске, Корушке и Истрие. Ту е заключено, да у свима словенским народним школама език обучавања буде словенски, да се деца у народном духу васпитавају, и да се настои како би се где е год могуће земљоделске школе за селячку словенску младеж заводиле:

СЛАВЈАНИ У БЕЧУ. У Бечу има близо 100,000 Славјана, понайвише Чеха, кои до сада нису ни едне едине свое јавне школе имали. Не давно на првом збору ческих раденика у Бечу изјављѣна е едностранна жеља, да се у овој престолници што скорие подигне доволјни брой ческих народних основних школа.

ШТИПЕНДИЕ ЗА ПРАВОСЛАВНЕ ЂАКЕ за год. 186%. (продужено из бр. 13.)

12. Из закладе Марие Петровиће у НСаду код србске обштине: Ахилей Дука V. год. техничар у Прагу 450 фр.; Петар Димитријевић ученик VI. реал. разреда у Бечу.

13. Из закладе Поповића-Паффе, код Арадског епископа: Димитрие Попа богословац у Ст. Араду 126 фр.

14. Из закладе Митрополита Путника у Карловци код св. патри-

арха србског: Богдановић гимназијста; Димитријевић богослов; Раић правник; Ристић лекар, сваки по 100 фр.

15. Из Ралине закладе, код Депутације Фонда Школ. у Пешти: Влада Коњовић приправник 50 фр. 40 нов.

16. Из закладе Јов. Сервица, код магистр. В. Кикинд.: Гранић, Райковић и Јован Протић гимн. по 50 фр. 40 нов. (Свршиће се.)

РАСПРОСТРАНЋЕНЕ ШКОЛЕ. У Србском Крстуру у Банату, и у Батаньи и жупанији Чанадској распрострањене су основне србске школе са другим разредом. Радуюћи се овој ревности, која се код честитих обштина наших појављује, до знања стављамо читаоцима Школскога Листа, да е за попуњењ учитељског места у првом разреду школе Батаньске отворен стечај до 10. Октобра. Плата е 300 фр. а. вр. 4 хр. дрва и слободан стан са пространом баштом. Молбенице се имаю поднети Србској Обштини у Батаньи. (Batonya, Csanád megyésen).

ПОПУЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА. У Земуну држан е 10. Септ. избор учитеља. За учитеље изабрани су: Г. Г. Алекс. Кузмановић, Стеван Милашиновић, Димит. Нецковић, Никола Брашован, Вићентије Айваз и Велько Петровић. — Било е на мушка учитељска места 20 компетената, између коих су најбољи изабрати.

Врстној Земунској обштини честитамо на ваљном овом избору, и надамо се, да ће изабрани учитељи положиемо у њима поверењ попуно оправдати.

УПРАЗЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА. У Руми упразњена су три учитељска места, са сваким скопчана е плата од 315, фр. а. вр. 6. хв. дрва. и стан. Молбенице се имаю обштини вароши руме поднети.

У Каћу тражи се учитељ за девојачку школу. Плата е 216. фр. 15. мер. жита, стан, и огрев. Молбенице са сведочбом о учитељској способности и о добром владаню имаю се до $\frac{1}{15}$ Октобра о. г. Ковилској капетанији у Тителском баталиону поднети.

У Илнци селу Петроварадинске пуковније отворен е стечај за учитеља србског до $\frac{9}{20}$ Октобра. Плата е 147 фр. а. вр. 6. хв. дрва и слоб. стан. Молбенице се имаю поднети обштини Адашевачкој.

ОБЈАВА. Подписани узима част, свима србско народним учитељима до знања ставити, да се код њѣга стовариште правих србских писанака (прописова) налази. На првом су листу најзаслужнији мужеви србски насликани. Цена е врло удешена!

У Панчеву.

Лудвиг Раужан.

 Због маленог простора овога Листа нису могли сви до сада примљени чланци и дописи изићи. Ово нека е за умирењ оной Господи, која су нам врстне умотворе и дописе свое досада послала.

Сви дужници умољаваю се да с предплатом што скорије похите, ер ће Лист са нехатости њихове престати морати.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена е на целу год. три форинта, а на по год. 1 фр. 50 нов.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Тискао код Андрије Вагнера.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА